

Asesiad Effaith yr Iaith Gymraeg

A yw'r cynnig yn cysylltu'n glir gyda strategaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer y Gymraeg – Cymraeg 2050, Miliwn o Siaradwyr?

Mae'r strategaeth Cymraeg 2050 yn darparu ffocws ar gyfer yr iaith Gymraeg ac yn gosod allan gweledigaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer cyrraedd miliwn o Siaradwyr Cymraeg erbyn 2050. Mae Cymru lewyrchus hefyd yn un o nodau Llesiant Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Mae'r targed uchelgeisiol yn y strategaeth yn dangos yr angen i bob sector weithredu ac gynnig ymyraethau. Mae'r strategaeth yn cynnwys thema strategol i 'greu amodau ffafriol – seilwaith a chyd-destun', sy'n cynnwys cymuned a'r economi, diwylliant a'r cyfryngau, ac technoleg digidol; bydd y Cynllun Twf yn cyfrannu tuag at rhain. Mae'r Bwrdd Uchelgais wedi mabwysiadu gweledigaeth i ddatblygu "rhanbarth hyderus, cydlynol sydd â thwf economaidd cynaliadwy, sy'n elwa i'r eithaf o lwyddiant sectorau economaidd gwerth uchel a'n cysylltiad ag economïau Pwerdy'r Gogledd ac Iwerddon." Mae'r weledigaeth yn seiliedig ar dri nod allweddol Gogledd Cymru flaengar, wydn a chysylltiedig.

Mae'r iaith Gymraeg yn cryfhau ein cymunedau, diwylliant a'n treftadaeth yma yng Ngogledd Cymru. Bydd y Cynllun Twf yn hyrwyddo pwysigrwydd a pherthnasedd dwyieithrwydd i'r economi er mwyn cefnogi yr iaith Gymraeg yn ein cymunedau ac mewn lleoliadau gwaith.

Disgrifiwch effaith y cynnig ar yr iaith Gymraeg?

Mae data o'r Arolwg Blynyddol or Boblogaeth yn dangos mai, yn y flwyddyn yn diweddu Mehefin 2018, fod 286,400 o siaradwyr Cymraeg yn y rhanbarth. Gwynedd oedd yr awdurdod â'r nifer uchaf o siaradwyr Cymraeg yn y Gogledd ac yng Nghymru gyfan, gyda 76.4% o drigolion tair oed a hŷn yn dweud eu bod yn medru siarad Cymraeg. Sir y Fflint oedd â'r gyfradd isaf o siaradwyr Cymraeg yn y Gogledd, ar tua 23.3%. Ar lefel ranbarthol, y Gogledd oedd â'r gyfran uchaf o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru, ar tua 42.7% yn y flwyddyn oedd yn diweddu ym mis Mehefin 2018.

Mae'r economi yn allweddol i greu yr amodau cymdeithasol i siaradwyr Cymraeg aros yn yr ardal mewn cymunedau Cymraeg neu ddychwelyd yn ôl i'r cymunedau hynny. Mae portffolio y Cynllun Twf yn anelu i greu rhwng 3,440 ac 4,200 o Swyddi newydd erbyn 2036. Yn ogystal a chefnogi cynhyrchu rhwng £2.0biliwn a £2.4biliwn mewn GVA ychwanegol net; a chyflawni hyd at £1.1biliwn o fuddsoddiad yn economi Gogledd Cymru. Bydd y rhaglenni a prosiectau yn y portffolio yn cynhyrchu buddion fydd yn cael effaith gadarnhaol ar gymaint o gymunedau a phosibl yn y rhanbarth; galluogi twf economaidd; ac denu buddsoddiad.

Mae cyfleoedd cyflogaeth yn hanfodol ar gyfer dyfodol yr iaith Gymraeg; mae'r iaith yn allweddol ar gyfer sgiliau a chyflogaeth yn y rhanbarth. Bydd y rhaglenni a phrosiectau yn galluogi creu swyddi; fydd yn creu cyfleoedd cyflogaeth i siaradwyr Cymraeg weithio yng Ngogledd Cymru. Yn hanesyddol mae Gogledd Cymru wedi gweld pobl ifanc yn gadael y rhanbarth, bydd y Cynllun Twf yn cefnogi cadw pobl ifanc yn lleol. Bydd hyn yn gwarchod a hyrwyddo yr iaith a diwylliant Cymraeg, ac yn cyfrannu tuag at dwf graddadwy a gwasgaredig yn y rhanbarth. Mae cael gweithlu dwyieithog yng Ngogledd Cymru, yn bresennol ac yn y dyfodol yn ein galluogi i hyrwyddo

amrywiaeth sgiliau iaith. Bydd hyn yn arwain at gadw a datblygu yr iaith Gymraeg ar draws sectorau gan ychwanegu gwerth a cryfder yn ein heconomi.

Gall yr iaith Gymraeg gael ei weld fel gyrrwr ar gyfer yr economi gan uchafu busnes a thwristiaeth yn y rhanbarth ar gyfer y gymuned ac ymwelwyr i gael profiad diwylliannol sy'n dangos yr ymdeimlad o gymuned gryf yn y rhanbarth.

Bydd y Cynllun Twf yn rhagweithiol wrth adnabod cyfleon i hyrwyddo a cefnogi ymarfer da yn nghyswllt yr iaith. Bydd y Bwrdd Uchelgais yn hyrwyddo a hwyluso defnydd yr iaith Gymraeg o fewn y ffordd rhanbarthol newydd o weithio.

Eglurwch sut byddwch yn lliniaru unrhyw effaith negyddol ar yr iaith Gymraeg neu hyrwyddo effaith cadarnhaol ar yr iaith?

Bydd Cynllun Twf Gogledd Cymru yn anelu i greu rhwng 3,400 and 4,200 o Swyddi newydd er budd pobl lleol yn y rhanbarth. Mae'n bosibl colli buddion economaidd wrth i'r swyddi grëir gael ei llenwi gan unigolion o tu allan y rhanbarth, bydd hyn yn cael ei reoli ar lefel prosiect.

Mae'r Bwrdd Uchelgais yn bartneriaeth sydd yn gweithredu yn ddwyieithog; mae holl ddogfennau a cyfarfodydd y Bwrdd yn ddwyieithog.

Mae tîm y Swyddfa Rhaglen yn ddwyieithog, gyda'r swyddi blaen allweddol efo'r Gymraeg fel gofyniad hanfodol er mwyn galluogi pobl i ymgysylltu gyda ni yn ei iaith dewisol. Mae'r tîm yn hyrwyddo defnydd yr iaith Gymraeg, ac mewn amser byddwn yn datblygu Polisi Iaith Gymraeg.

Bydd yr iaith Gymraeg yn cael ei wreiddio yn ein prosesau caffael. Mae ein Strategaeth Caffael yn cynnwys cyfres o egwyddorion caffael, fel rhan o'r egwyddorion gwydnwch a lles cymunedol. Bydd y Bwrdd Uchelgais yn 'ymgysylltu gyda partneriaid newydd fel amgueddfeydd, theatrau a'r celfyddydau i gofio datblygu ein hystyriaethau diwylliannol a Chymraeg mewn cytundebau.'

Bydd y Cynllun Twf yn rhagweithiol yn cefnogi, hwyluso a chwilio am gyfleoedd ar gyfer hyrwyddo yr iaith ar draws y portffolio, rhaglenni ac prosiectau. Byddwn yn annog integreiddio yr iaith ar draws y prosiectau. Mae'n hanfodol i ni gydnabod pwysigrwydd yr iaith Gymraeg a'r Saesneg yma yng Ngogledd Cymru. Bydd holl brosiectau y Cynllun Twf yn paratoi Asesiad Effaith y Gymraeg ac Asesiad Effaith Cenedlaethau'r Dyfodol fel rhan o'r broses benderfyniadau.

Mae hyrwyddo'r iaith Gymraeg wrth weithredu a thrwy allbynnau y Cynllun Twf yn galluogi'r Bwrdd Uchelgais fod yn benodol a cyfannol wrth fynd i'r afael â heriau economaidd a thwf economaidd cynaliadwy.